

[Hauberg.]

skulde indfri sit Medlemskort med Betaling, var der kun seksten, der holdt.

Hvad Randers-Bevægelsen virkelig vil, er vanskeligt at blive klog paa. Den har jo nemlig ikke noget Program, i hvert Fald ikke noget fast Program, men Bevægelsens Hovedhensigt kan der neppe tages fejl af, det er uden Tvivl at faa Ejendomsskatterne fjernet, og det er derfor ubegribeligt, at Husmanden og Proprietæren her har kunnet finde hinanden. At Ejendomsskatternes Bortfald i første Omgang kan være en stor personlig Fordel for den store Ejendomsbesidder, er indlysende; men lige saa indlysende er det, at disse Skatters Fjernelse ikke paa nogen Maade kan være af vital Betydning for de smaa Ejendomsbesiddere. At nogle Husmænd slutter op om de store Ejendomsbesiddere for at hjælpe disse til en betydelig øjeblikkelig personlig Fordel, er for saa vidt et smukt menneskeligt Træk; men den Fare, et saadant Programs Gennemførelse indeholder for Landbruget i Almindelighed og for de smaa Ejendomme i Særdeleshed, kan der ikke kraftigt nok advares imod.

I samme Grad Ejendomsskatterne lettes eller fjernes, vil Kapitalen sætte ind med nye Laan i Ejendommene, og Følgen bliver, at Kapitalen vil faa øget Udbytte, medens den arbejdende Landmand vil faa nye og større Byrder. Hertil maa endvidere føjes, at naar Ejendomsskatterne endelig er stærkt nedbragt eller fjernet, vil Husmanden uden Tvivl ogsaa komme til at betale en større Part end nu af de Skatter, der maa til for at erstatte de fjernede Ejendomsskatter. Derfor kan intet Menneske med Kendskab til de virkelige Forhold gaa ind for Randers-Bevægelsen, og det maa paa det alleralvorligste tilraades enhver Landmand, der skal leve af sit Arbejde, at han ikke blot holder sig borte fra Bevægelsen, men at han modarbejder den. Gør den arbejdende Landmand ikke dette, vil han senere komme til at betale Bevægelsens Fejltrin i Form af nye og større Byrder til Laanekapitalen og større Skatter paa Arbejdsindtægten.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Axel Dam har Ordet for en kort Bemærkning.

Axel Dam: Jeg vil gerne benytte Lejligheden til at gøre det ærede Medlem Hr. Hauberg og ogsaa andre opmærksom paa, at vi i Dansk Skolemuseum har noget af det, som det ærede Medlem udtalte Ønske om. Der er Samlinger baade af ældre og nyere Skolemateriel, og vi giver gerne baade

mundtlig og skriftlig Oplysning om, hvad der findes, og ogsaa hvad det koster i Handelen, medens vi naturligvis ikke gør Reklame for det ene Firma, der leverer den Slags Ting, fremfor det andet, men meddeler, hvad der findes, og hvad det koster, lige som vi ogsaa fra Biblioteket gerne sender Bøger ud til Lærere og andre rundt om i Landet, der ønsker at gøre sig bekendt med, hvad der foreligger af Undervisningsmidler paa dette Omraade.

Clausager: Saadan som den aarlige Finanslovdebat har faaet Form herhjemme, tales der jo fra denne Talerstol om alt mellem Himmel og Jord. Man taler med lige stor Indsigt og Interesse om Børneundervisning og Randers-Bevægelsen, og det er da forstaaeligt nok, at det, der præger Stillingen og Tiden ude i Landet, navnlig bliver ført frem.

Jeg tror, jeg tør sige, at det, der tænkes mest paa og tales med om i de seneste Tider, er den alvorlige Landbrugskrise, vi er kommet ind i herhjemme. Naar jeg siger *alvorlig*, er det, fordi Landbruget er vort økonomisk vigtigste Erhverv. Der ligger slet ingen Hovmod i det, jeg ved meget godt, at andre Erhverv ogsaa spiller en uhyre stor Rolle, men Landbruget er ubestrideligt vort økonomisk vigtigste Erhverv og Underlag og Baggrund for meget andet. Forholdene er derfor alvorlige, ikke blot, fordi vi har denne Landbrugskrise, men fordi vi frygter for, at den vil skyde sig ind paa og ind i de andre Erhverv og derved blive endnu stærkere og faa endnu mere skadelige Virkninger, end den allerede har haft.

Jeg vil tillade mig at sige et Par Ord om Landbrugskrisen og om de Midler, der kan tænkes bragt i Anvendelse for at mildne den. Og dér vil jeg da først sige, at naar vi nu for kort Tid siden har set, at der er aflagt et fint Statsregnskab for 1930—31, og der er fremlagt et tilsyneladende ret fint Budget for 1932—33, et Udtryk for at Staten i og for sig foreløbig, indtil nu, sidder ret godt i det, kan det godt siges at være noget af et Misforhold, at vort vigtigste Erhverv er inde i en dyb Krise. Og hvis vi ikke er ret rede til at sætte Statens Kræfter og Midler ind for at mildne denne Krise, sætte dens Kræfter ind dels paa den Maade, at Staten skruer sine Krav til Erhvervene ned i de nye Tider og under de nye Forhold, men ogsaa paa den Maade, at man hjælper dem, der er ramt haardest og er svagest stillede, saa kommer der et Misforhold, som Folk ganske sikkert ikke kan begribe, at vi finder os i bliver ved at være.

At der er Krise, er vi enige om nu, det